

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΣ

Η Τ Ο Ι

ΕΛΛΗΝΙΚΟΤ ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΤ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ.

Α Σ Τ Ρ Ο Ν Ο Μ Ι Α .

ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ Μαθηματικῆ Σύνταξις, νῦν πρῶτον μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Γαλλικὴν διάλεκτον κατὰ τὴς κώδικας τῆς βασιλικῆς βιβλιοθήκης ὑπὸ τῆ κυρίῳ ἀββᾷ Ἀλμα, μετὰ σημειώσεων τῆ κυρίῳ Δελάμβρε, παντοτεινῶ σημεταρίῳ τῆς ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, κτ. Παρισίοις, 1813 καὶ 1816, δύο τόμοι εἰς 4ον, σελ. 1080 ἑλληνικῆ καὶ γαλλικῆ.

("Ἀρθρον κυρ. Δετρίωνν)

(Ἀκολουθία καὶ τέλος)

Ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀριθμῷ ἐξετάσαμεν ἐν γένει τὴν μέθοδον τοῦ κυρίου Ἀλμα, κάμνουτες καὶ μερικὰς παρατηρήσεις εἰς τινὰ μέρη τῶν Προλεγομένων του, καὶ ἀγωνισθέντες νὰ μεταδώσωμεν ἀκριβῆ εἰδέαν περὶ τῆς ἐκδόσεώς του τοῦ κειμένου τοῦ Πτολεμαίου. Ἐν τῷ παρόντι ἀριθμῷ θέλωμεν ὀμιλεῖν, πλὴν ἐν συντομίᾳ, περὶ τῆς Γαλλικῆς μεταφράσεως.

Ὅσοι δὲν γνωρίζωσι τὸ ὕφος τοῦ Πτολεμαίου, σοχόζονται ἴσως, ὅτι οὗτος ὁ συγγραφεὺς ὑπάρχει ἐπίσης εὐληπτος καὶ εὐμετάφρατος, ὡς ὁ Εὐκλείδης καὶ Ἀρχιμήδης, τῶν ἑποίων αἱ φράσεις ἔχουσιν ὅλαι σχεδὸν τὴν αὐτὴν ποιότητα καὶ μορφήν. Ἀναμφιβόλως, εἰς ὅ, τι ὑπάρχει ἀπλή μαθηματικὴ δεξιότης, τὸ ὕφος τοῦ Πτολεμαίου ὑπάρχει ἀπλούστατον καὶ ἐπομένως εὐληπτον, ὅμως σημειωτικόν, ὅτι μέγα τριτημόριον τοῦ Ἀλμαγέσου συνίσταται εἰς ἐκθέσεις, εἰς συλλογισμοὺς δευτοτάτους, καὶ τότε τὸ

ὕφος του εἶναι δευτὸν, περιπεπλεγμένον καὶ πολλάκις ἀμφίβολον, ἐν ᾧ μάλιστα ἀσφαλῆται περὶ τὴν ἐξέτασιν τῶν πραγμάτων αὐτῶν περισσύτερον, παρεξὲς περὶ τὴν λέξιν καὶ φράσιν, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Θεῶν διατάζει πολλάκις περὶ τῆς καθ' αὐτὸ ἐννοίας τῶν λέξεων τοῦ Πτολεμαίου, λέγων „ἐστὶ μὲν οὖν, κατ' ἐμὴν γνώμην, ἡ διόνοια αὐτῆ.“

Ἐκ τούτου δύναται νὰ ἐννοήσῃ τις ὁποίας ἐκδουλεύσεις ἔδειξεν ὁ κύριος Ἀλμας, ἐπιχειρήσας νὰ μεταφράσῃ γαλλικῆ τὸν Πτολεμαίον, καὶ πόσον πρέπει νὰ συγχωρηθῆ, ἰὰν τοῦ διέφυγον μερικὰ σφάλματα, πρῶγμα ἀναπόφευκτον εἰς τὸν ἐπιχειροῦντα κατὰ πρῶτον μεταφράσει ἐνὸς Ἑλλήνου συγγραφέως. Ταῦς κατηγορήσαν μὲν αὐτὸν ὅτι μετέφρασε πολλάκις κατὰ τὴν Λατινικὴν μετάφρασιν, παρεξὲς κατὰ τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον, ὅμως ἡ σύγκρισις ἡμπορεῖ νὰ πληροφρήσῃ πάντα, ὅτι ἀπαταιῶνται οἱ τοιοῦτοι, καὶ ὅτι ὁ νέος ἐκδότης εἶναι εἰδήμων τῆς Ἑλληνικῆς, ὡςε πολλάκις μάλιστα μετεχειρίσθη φράσεις πολλὰ ἀναλόγους τῆς Ἑλληνικῆς καὶ ἐπομένως σκίτεινάς πως, π. χ. πρὸς ἄρκτους, πρὸς ἄρκτον, ἀπ' ἄρκτων μεταφράζει vers les ourses, à partir des ourses, du côté des ourses, ἐν ᾧ εὐληπτότερος ἦτον, εἰὰν ἔλεγε vers le Nord, du côté du Nord. Πάλιν ἀλλαχοῦ (Β', ἀ, σελ. 65) μεταφράζει τὰς λέξεις πρὸς τὴν τῶν ὑποκειμένων θεωρίαν pour la theorie (ἀντι pour l'étude) de matières que nous traitons. Ὁμοίως δὲ τὴν φράσιν „ἀλλ' ἐπὶ τῶν τροπῶν, οὐκ ἀπελπίζω καὶ ἡμᾶς, καὶ τῶν Ἀρχι-

μήδη διαμαρτάνειν καὶ ἕως τετάρτου μέρους ἡμέρας (γ', 2, σελ. 153) μεταφράζει Quant aux solstices, je ne desespère pas (ἀντί j' ai lieu de craindre) qu' Archimède et moi nous soyons trompés jusqu' à un quart de jour.

Κρίνομεν εὐλογον νὰ προσάλωμεν τὰς ἡμετέρας ἀμφιβολίας περὶ τῆς μεταφράσεως ὀλίγων τιῶν περιόδων, τῶν ἰσοίων ἤτοι ἀναγκαϊότατον νὰ δοθῆ ἡ ἀστρονομικὴ ἔννοια.

Εἰς τὸ ἄρθρον, ἔνθα ὁ Πτολεμαῖος ὁμιλεῖ περὶ τοῦ σχήματος τῆς γῆς (Α', 3, σελ. 12), ἀποδεικνύει κάλλιστα, ὅτι τὸ σφαιροειδὲς σχῆμα συμφωνεῖ καλλίτερον μὲ τὸ σύμπαν τῶν φαινομένων, ἢ τριγώνου δὲ (δηλ. γῆς ὑπαρχούσης), ἢ τετραγώνου, ἢ τῶν σχήματος τῶν πολυγώνων. "Ο Ἄλμας μεταφράζει: si la terre étoit composée de triangles, de quadrilatères ou de polygones de toute figure etc. Τοῦτο διαφθερίζει διόλου τὴν ἔννοιαν τοῦ πρωτοτύπου ἔπρεπε νὰ μεταφρασθῆ si la terre avoit la forme d' un trièdre, d' un tetraèdre ou de toute autre figure polyèdre, κτ. Ὁ Πτολεμαῖος ἐξακολουθεῖ λέγων (κατὰ τὴν μετάφρασιν), „ dans ce cas, tout les habitans d' une même face verroient les phénomènes dans le même temps; ce qui toutefois ne paroît pas avoir lieu.“ Κατὰ ταύτην τὴν μετάφρασιν, ὁ Πτολεμαῖος δὲν ἦτον βέβαιος ὅτι τοῦτο δὲν συμβαίνει, ὅμως τὸ κείμενον λέγει ῥητῶς, ὑπερ οὐδαμῶς φαίνεται γινόμενον, καὶ ἔπρεπε νὰ μεταφρασθῆ, ce qui n' a lieu d' aucune manière. Ὀλίγον τι κατωτέρω (σελ. 13), ὁ Πτολεμαῖος θέλει ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ἡ γῆ κείται τῶνυτι εἰς τὸν ἄξονα καὶ τὸ κέντρον τῶν οὐρανίων κινήσεων, ἐπειδὴ, εἰάν ἄλλως εἶχε τὸ πρᾶγμα, μερικὰ μέρη δὲν ἠθελον εἶχε ἰσημερινῶν οὔτε εἰς τὴν ὀρθὴν σφαῖραν, οὔτε εἰς τὴν πλαγίαν. Ἡ φράσις „ ἐπὶ δὲ τῆς ἐγκλι-

μένης, τὸ ἢ μὴ γίνεσθαι ΠΑΛΙΝ ὅπως ἰσημερινῶν, ἢ κ. τ. λ. " πρέπει νὰ μεταφρασθῆ οὕτω: dans la sphère oblique, ou il n' y auroit pas non plus d' équinoxe, ou bien, κτ. Ταύτην ἰσχὺν ἔχει ἡ λέξις πάλιν, τῆς ὁποίας τὴν ἔννοιαν ἐλησμόνησεν ὁ ἐκδότης νὰ δώσῃ.

Ὁ Πτολεμαῖος ἀναφέρειν συχνάκις περὶ τῆς κατασκευῆς τῶν ὧν μετεχειρίζετο ὀργάνων, μεταχειρίζεται τὴν φράσιν σύμμετρος τῷ μεγέθει, τὴν ὁποίαν ὁ κύριος Ἄλμας μεταφράζει de mêmes proportions dans sa grandeur, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ μεταφρασθῆ, de grandeur convenable, ἢ d' une bonne grandeur.

Ὅταν ὁ Πτολεμαῖος ἐσύνθεσε τὴν μεγάλην του σύνταξιν, δὲν ἐραυτάζετο ποτὲ βέβαια, ὅτι αἱ χρονολογικαὶ εἰδήσεις ἐκ τῶν ἐποχῶν μερικῶν παρατηρήσεων θέλουσιν ὑπάρχει ποτὲ τὸ ἐπωφελέσθαι μέρος τοῦτου τοῦ συγγραμμάτος. Ἡ συμφωνία τῶν διαφόρων ἡμερολογίων, εἰς τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται αἱ ἐν τῷ Ἄλμα γῆς ἐποχαί, παρίστησιν εἰς τὸν Κριτικὸν ὕλην ἀξίαν περιεργείας, καὶ χωρὶς τοῦ συγγραμμάτος τοῦ Πτολεμαίου πολλαὶ τῆς ἀρχαίας χρονολογίας ἀπορίαι δὲν ἠθελον δυνηθῆ νὰ λυθῶσιν. Ὅθεν κρίνομεν ἄξιον νὰ ἀξιώσωμεν τὸν κύριον Ἄλμα νὰ ἐπιθεωρήσῃ πάλιν τὴν μετάφρασίν του κατὰ πολλὰ μέρη τῆς χρονολογίας, τὰ ὁποῖα ἐν γένει εἶναι ἐπιδεκτικὰ καλλίτερας μεταφράσεως. π. χ. σφάλμα ὑπάρχει ἔνθα εὐρίσκεται σημειωμένη ἡ ἐποχὴ τῆς τηρηθείσης ἐν Βαβυλωνί τρίτης ἐκλείψεως, καὶ ὁ κύριος Ἄλμας ἔπρεπε νὰ μεταφρασθῆ „ ἀρχοντος Ἀθήνησιν Εὐάνδρου, μηνὸς Ποσειδῶνος τοῦ προτέρου“ ὅχι Evandre étant archonte à Athènes le premier jour du mois Posidéon, ἀλλὰ au mois Posidéon premier, διότι ἐνταῦθα ὁ λόγος ὑπάρχει περὶ χρόνου Ἀττικῶν ἔχοντος τὸν δέκατον τρίτον μῆνα ἐμβόλιμον, διότι γνωστὸν ὑπάρχει, ὅτι οὗτος ὁ μῆν εὐριπτόμενος παρὰ τῷ Ποσειδεῶνι, ἀνομάζετο Πο-

σειδεῶν ὁ δεύτερος, ὥστε τότε εἶχεν ὁ χρόνος πρῶτον καὶ δεύτερον Ποσειδεῶνα. Πρὸς τοῦτοις ἔπρεπε νὰ μεταφρασθῆ τοῦ μὲν Πυαναψιῶνος τῆ ἕκτη φθινοπότης, ὅχι à la fin du 6 du mois Pyanepsion, ἀλλὰ le 6 du mois Pyanepsion finissant ἡγουν, le 25 du mois. Τελευταῖον δὲ μεταφράζει, τῆ νεομηνία τῶν ἐπαγομένων (Γ', 1, σελ. 153) dans la Neoménie du premier des épagomènes, τὸ ὁποῖον σημαίνει, ὅτι ὑπῆρχε νέα σελήνη εἰς τὴν πρώτην τῶν ἐπαγομένων, ἐν ᾧ ὁ Πτολεμαῖος, καθὼς ὅλοι οἱ Ἀλεξανδρεῖς Ἕλληνες, μεταχειρίζεται τὴν λέξιν νεομηνίαν ὁμώνυμον τῆ λέξει ἢ τοῦ μηνὸς προτέρα, καὶ λοιπὸν ἡ ἀνωφρασίς ἔπρεπε ἐνταῦθα νὰ μεταφρασθῆ le premier des épagomènes. Τοῦτο δὲ, τὸ νὰ ὀνομάζεται νεομηνία ἢ πρώτη τοῦ μηνὸς, προέρχεται πιθανῶς ἐκ τούτου, ὅτι οἱ Μακεδόνες, οἱ ὁποῖοι ἔφερον εἰς Αἴγυπτου τοὺς Σέληνιακοὺς τῶν μῆνας (τῶν ὁποίων ἡ πρώτη ἡμέρα ὑπῆρχεν ἐξάπαντος νεομηνία, ἢ τοι νέα σελήνη) ἐξηκολούθησαν, καταχρώμενοι, νὰ ὀνομάζωσι νεομηνίαν τὴν πρώτην ἐκάστου μηνὸς Αἰγυπτιακοῦ, μ' ὅλον ὁποῦ αὕτη κατὰ συμβεβηκὸς εἶδονατο μόνον νὰ ὑπάρχῃ νεομηνία, διότι ὁ Αἰγυπτιακὸς χρόνος ὑπῆρχεν ἡλιακὸς κινητός.

Δ', 10, σελ. 278. Ἀλλὰ τοῦ ἡλίου οὗτος περὶ τὰ δύο μέρη τοῦ τοξότου. Ὁ κύριος Ἄλμας μεταφράζει le soleil étant alors au deuxième degré de Sagittaire ὅμως ἔπρεπε νὰ μεταφρασθῆ vers les deux tiers καὶ ὅχι au deuxième degré, διότι ἀλλέως ἠθελον ὑπάρχῃ δύσκολον νὰ ἐννοήσῃ τις τὸ λεγόμενον, ἐπειδὴ βλέπει, ὅτι ὁ ἥλιος ὑπῆρχεν εἰς τὴν 17° 30' τοῦ τοξότου.

Γ', 1, σελ. 184, ἡ λέξις μετὰ σπουδῆς πρέπει νὰ μεταφρασθῆ avec soin καὶ ἔχι avec sagacité. Ὁμοίως δὲ ἐν τῷ ἐπομένῳ βιβλίῳ κεφ. 8 σελ. 265 αἱ λέξεις χαριέστραι ἐροδοί, σημαίνουσι μέθους προτιμώμεναι, καλύτερες, καὶ ὅχι plus faciles.

Δ', 5, σελ. 243. Τὸ μὲν πρῶτον ἀφ' ὧν ἔχομεν ἀρχαιότατων ἐκλείψεων τρισὶ ταῖς ἀδιεξήκτους δοκούσαις ἀναγεγράφαι συγγρατήριον. Ὁ Ἄλμας μεταφράζει οὕτω. Nous choisirons d'abord trois éclipses parmi celles qui nous paroissent avoir été bien observées par les anciens. Ὅμως μεταφρασίον οὕτω. Parmi les plus anciennes observations d' éclipses que nous connoissions, nous en choisirons d'abord trois, dont les circonstances nous semblent avoir été marquées avec précision. Ἡ λέξις ἀναγεγράφαι σημαίνει ὅχι τὴν παρατήρησιν αὐτὴν, ἀλλὰ τὴν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀκριβῆ τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον ἐδιωρίσθησαν αἱ περιστάσεις τῆς ἐκλείψεως, καὶ τοιοῦτον τρόπον πρέπει νὰ μεταφρασθῆ καὶ ἀλλαχοῦ αὕτη ἡ λέξις. π. χ. ὁλοσχερέστερον ἀναγεγραμμένη (Γ', 2, σελ. 162) πρέπει νὰ μεταφρασθῆ indiquée trop vaguement, καὶ ὅχι faite un peu trop grossièrement. Ὁμοίως δὲ ἐν τῷ Ζ'. βιβλίῳ κεφ. 1, τόμ. Β'. σελ. 2, „ τῷ καὶ ἀπὸ πλείονος χρόνου τὴν ἐξίτασιν γεγενῆσθαι, καὶ τὰς τοῦ Ἰππάρχου περὶ τῶν ἀπλανῶν ἀναγραφὰς, πρὸς ἃς μάλιστα πεποιήμεθα συγκρίσεις, μετὰ πάσης ἐξεργασίας ἡμῖν παραδεδοσθαι“ πρέπει νὰ μεταφρασθῆ οὕτω. Nous en sommes d' autant plus certains (de ce mouvement), que les observations que nous possédons embrassent un plus long intervalle de temps, et que la position des fixes, marquée par Hipparque, et dont nous nous sommes principalement servis comme point de comparaison, nous est donnée avec toute la précision possible. Ὁ κύριος Ἄλμας μεταφράζει et que les écrits qu' il a laissés sur les fixes, et qui ont servi de matière à nos travaux, nous ont été transmis parfaitement corrects. Ἡ λέξις ἐξεργασία σημαίνει οὐχὶ τὴν διόρθωσιν τῶν χειρο-

γράφων τοῦ Ἰππάρχου, ἀλλὰ τὴν ἐπιμέλειαν ἦν οὗτος ὁ Ἀφρονόμος κατέβαλε πρὸς σημείωσιν τῆς θύσεως τῶν ἀπλανῶν, καὶ τοῦτο σημαίνει, τὰς τῶν ἀπλανῶν ἐποχὰς ἀναγράφειν.

Z', 3 σελ. 15. Ἡμεῖς μὲντοι καὶ κατὰ τὸν ἔτι πλείω χρόνον τετηρημένου εὐρίσκοντες τὸ τοιοῦτον, καὶ κατὰ πάντων σχεδὸν τῶν ἀπλανῶν, βεβαιότεραν εἰκότως ἂν ἤδη νομίζοιμεν τὴν περὶ τοῦ τοῦ λοξοῦ πόλους γινομένην αὐτῶν κίνησιν. Ὁ Ἄλμας μεταφράζει. Mais les observations que nous avons faites, en des temps bien postérieurs à lui, sur presque toutes les fixes, nous autorisent à soutenir que leur mouvement se fait autour des pôles du cercle oblique. Ἐταῦθα δὲν εἶναι λόγος de temps postérieurs, καὶ αἱ λέξεις, ἡμεῖς μὲντοι καὶ κατὰ τὸν ἔτι πλείω χρόνον τετηρημένου εὐρίσκοντες, σημαίνουνσι τὸ αὐτὸ ὡς ἔλεγεν, ἡμεῖς μὲντοι καὶ ἀπὸ τηρήσεων κατὰ τὸν ἔτι πλείω χρόνον εἰλημμένων τετηρημένου κτ. Ὅθεν ἔπρεπε νὰ μεταφράσῃ οὕτω. Quant à nous, ayant trouvé la même chose par le moyen d'observations qui embrassent un plus long intervalle de temps, et qui ont été faites sur presque toutes les fixes, nous devons sans doute être bien plus certains que leurs mouvement s'exécute autour des pôles de l'écliptique.

Θέλομεν παύσει τὰς παρατηρήσεις ἡμῶν, ἐξετάζοντες ἔτι δύο δευτοτάτας περιόδους, μὴ ἐννοηθείσας καλῶς. Ἐν τῇ πρώτῃ, ὁ λόγος ἐστὶ περὶ τῆς προτίμησεως ὅπου δίδει ὁ Ἰππάρχος εἰς τὰς παρατηρήσεις τῶν τροπῶν παρὰ τὰς τῶν ἰσημερινῶν. Συγκριθέντα δὲ — ταῖς τῶν ἰσημερινῶν τηρήσεις, καὶ τούτων ἀκριθείας ἔνεκεν, ταῖς τε ὑπὸ τοῦ Ἰππάρχου μάλιστα ἐπισημανθείσας, ὡς ἀσφαλέςτα εἰλημμέναις ὑπ' αὐτοῦ (Γ', 2, σελ. 160). Αἱ λέξεις καὶ τούτων ἀκριθείας ἔνεκεν ποιοῦσι τὴν δυσκολίαν. Ὁ κύριος Ἄλμας μεταφράζει Nous leur avons préféré — les observations des équinoxes, et, à cause de leur exactitude, nous avons choisi celles qui κτ. Σημειωτέον ὅμως ὅτι αἱ ἀνωτέρω λέξεις ἀποτελοῦσι παρέμβασιν, ἀναφερόμεναι ὅχι εἰς τὴν ἰδιαιτέραν προτίμησιν ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς παρατηρήσεως τῆς ἰσημερίας, ἀλλ' ἐν γένει εἰς τὴν προτίμησιν ἣν ὁ Πτολεμαῖος δίδει εἰς τὰς παρατηρήσεις τῶν ἰσημερινῶν παρὰ τὰς τῶν

τροπῶν, καὶ οὕτως ἐνόησεν ὁ Νικόλαος Κασσάλας ταύτην τὴν δευτὴν περίοδον λέγων, ἔνεκεν δὲ ἀκριθείας κειρήμεθα πρὸς τὴν κειρήμενην σύγκρισιν ταῖς τῶν ἰσημερινῶν τηρήσεις.

Ἐν τῇ δευτέρῃ περιόδῳ, ὁ Πτολεμαῖος συνίτησιν εἶδος παραβολῆς μεταξὺ τοῦ κολοῦρου τοῦ ἡλιοστασίου καὶ τοῦ μεσημβριῶν, καὶ λέγει οὕτω. „Νοηθήσεται δὲ ἡ μὲν μία καὶ πρώτη φορά καὶ περιέχουσα τὰς ἕλλας πάσας, περιγραφομένη καὶ ὡσπερ ἀφορίζομένη ὑπὸ τοῦ δι' ἀμφοτέρων τῶν πόλων γραφομένου μεγίστου κύκλου, περιεχομένου τε καὶ λοιπὰ πάντα συμπεριάγοντος ἀπὸ ἀνατολῶν ἐπὶ δυσμᾶς περὶ τοῦ τοῦ ἰσημερινῶν πόλους βεβηκότας ὡσπερ ἐπὶ τοῦ καλομένου μεσημβριῶν (Α', 7, σελ. 24).“ Μεταφρασθῆτω οὕτως, On concevra l'un des deux premiers mouvemens (celui de la sphère étoilée), qui embrasse tous les autres, circonscrit et comme déterminé par le grand cercle qui, passant par les pôles des deux cercles (de l'équateur et de l'écliptique), est emporté, et emporte avec lui tout l'univers, d'orient en occident, dans un mouvement autour des pôles de l'équateur, qui sont comme fixés sur le méridien. Αἱ λέξεις μία καὶ πρώτη φορά, τὰς ὁποίας ὁ κύριος Ἄλμας μεταφράζει le seul et premier mouvement, σημαίνουνσι καθ' ἡμᾶς μία τῶν δύο πρώτων φορῶν ἢ κινήσεων, ἡ δὲ λέξις βεβηκότας σημαίνει εσπερῶς ὄντας, πάντοτε μένοντας ἐστὶν fixé, ἐστὶν placé, καὶ δὲν λείπει τι καθὼς ὑποτοπάζει ὁ κύριος Ἄλμας.

Ἐκ πάντων ὧν εἶπομεν περὶ τῆς δυσκολίας τοῦ νὰ μεταφράσῃ τις τὴν μαθηματικὴν σύνταξιν τοῦ Πτολεμαίου δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ, ὅτι ἐὰν καὶ μὲν ἔτι πολὺ κατὰ τὴν ἀκριθείαν τῆς μεταφράσεως, τὸ κυριώτερον ὅμως κατωρθώθῃ, καὶ ἡ μετάφρασις τοῦ κυρίου Ἄλμας εἶναι ἐν γένει καλὴ. Ἐν τῇ μεταφράσει προσέθηκεν ὁ κύριος Δελαμβρὸς σχολία καὶ ὑποσημειώσεις πρὸς σύγκρισιν τῶν μεθόδων τοῦ Πτολεμαίου μετὰ τῶν νεωτέρων. Ὁ κύριος Ἄλμας κηρύττει, ὅτι θέλει ἐκδώσει μετὰ τούτους τοὺς δύο τόμους τοῦ, παρεκτός ὑποσημειώσεων του εἰς αὐτούς, ἀποσπάσματα ἐκ τῶν ἀξιολογωτέρων πραγμάτων τῶν μικρῶν ἀφρονόμων, καὶ προσέτι τὴν μετάφρασιν τῆς γεωγραφίας τοῦ Πτολεμαίου, καὶ τέλος ἐντελὴν μετάφρασιν τοῦ ὑπομνήματος τοῦ Θέωνος ὁμοῦ μετὰ τῶν Ἑλληνικῶν κείμενον.